

Bijlage onderbouwing onderdelen algemene uitkering in septembercirculaire 2018

De algemene uitkering uit het gemeentefonds bestaat uit de volgende onderdelen:

Onderdeel

- (1) Algemene uitkering
- (2) Integratie- en decentralisatie uitkering (IU en DU)
- (3) Integratie uitkering sociaal domein
- (4) Artikel 12 – uitkering (voor ons niet van toepassing)

Accressen

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het systeem van ‘samen de trap op en samen de trap af’ hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. De jaarlijkse toename of afname van het gemeentefonds, voortvloeiend uit de trap op trap af-methode wordt het accres genoemd.

Met ingang van de maartcirculaire is de normeringssystematiek gewijzigd. Voorheen ging dat over een vrij smalle trap; allerlei uitgaven werden uitgezonderd. De gemeenten profiteerden hierdoor niet van extra uitgaven op deze uitgezonderde posten. Maar nu wordt de systematiek over een veel bredere grondslag berekend. Hierbij zijn (uiteraard) wel uitgezonderd de mutaties in het Gemeentefonds en Provinciefonds. Budgetten van Sociale zekerheid en Zorg vallen nu ook onder de normeringssystematiek. Dit heeft te maken met het feit dat een groot deel van de integratie-uitkering Sociaal Domein overgaat naar het algemene deel van de uitkering gemeentefonds. Dit moet bijdragen aan een stabiel verloop van de uitkering gemeentefonds.

De ontwikkelingen in de septembercirculaire laten zien dat het accres 2018 nadelig is. Ten opzichte van de meicirculaire 2018 gaat er landelijk € 194 miljoen af. *Voor de gemeente Den Helder komt dat neer op ongeveer € 640.000.* Dit komt vooral doordat het Rijk dit jaar naar verwachting minder uitgeeft dan geraamd (Miljoenennota 2019). De daling van het accres werkt in het systeem van het gemeentefonds structureel door naar volgende jaren. Gelukkig is het uitkeringsjaar 2019 wel positief. Het gaat om een toename van landelijk € 187 miljoen. Door de structurele doorwerking van het nadeel in 2018 wordt de accresmutatie in 2019 per saldo totaal (-/- 194 + 187 =) -/- € 7 miljoen.

Wat betreft de meerjarenraming zijn 2020 en 2021 licht negatief ten opzichte van de meicirculaire 2018 met een uitname van tezamen € 32 miljoen. De jaren 2022 en 2023 zijn beide licht positief. De cumulatieve verschillen ten opzichte van de meicirculaire 2018 zijn in alle jaren negatief. Ze worden vooral veroorzaakt door een lagere loon- en prijsbijstelling dan eerder geraamd.

BTW compensatiefonds (plafond)

Met ingang van 2015 wordt de ontwikkeling van het BTW compensatiefonds (BCF) en het bijhorende plafond verrekend in de algemene uitkering. Dit leidt tot een toe- of afname van de algemene uitkering afhankelijk van hetgeen door gemeenten gedeclareerd wordt bij het BTW compensatiefonds.

De ruimte onder het plafond is voor het jaar 2018 ten opzichte van de stand septembercirculaire 2017 afgenomen, met als gevolg een kleinere toevoeging aan de algemene uitkering. Voor 2018 gaat het om een neerwaartse bijstelling van landelijk € 169 miljoen. Voor de gemeente Den Helder komt dit neer op ongeveer € 521.000. De daling van de ruimte onder het plafond wordt veroorzaakt doordat gemeenten en provincies meer declareren bij het BTW compensatiefonds. Hierdoor gaan de uitgaven van het fonds omhoog en de ruimte onder het plafond omlaag. Ook voor de jaren 2019 tot en met 2023 is sprake van een afname van de ruimte onder het plafond.

Met ingang van 2018 is het de werkwijze van het Rijk om jaarlijks bij de septembercirculaire alleen het huidige jaar op te nemen in de raming van de algemene uitkering. Deze nieuwe werkwijze betekent dat vanaf 2019 in de septembercirculaire alleen de raming van het huidige jaar wordt verwerkt. Dit heeft als gevolg dat vanaf 2019 de meerjarenraming van de ruimte onder het plafond BCF niet meegenomen wordt in de algemene uitkering en dus dat deze bedragen niet meer meelopen in de raming van de uitkeringsfactoren. De rijksoverheid verstrekt hier nog wel informatie over voor

gemeenten die nog wel meerjarig met deze bedragen werken. Wij houden hier dus nog wel rekening mee, uit voorzichtigheidsoverwegingen voor maximaal 75%. Daarnaast laten we daarom ook de stelpost BCF meerjarig aflopen met 5%.

Stelpost 1% krimp

Al enige jaren werken wij zelf met een stelpost van 1% krimp (een negatieve correctie op de inkomsten) bij de berekening van de uitkering gemeentefonds. Deze stelpost is ooit in het leven geroepen omdat de gemeente Den Helder te maken heeft met krimp. De stelpost 1% krimp wordt meerjarig bepaald bij de begroting. De reden hiervoor is dat de ervaring leert dat wanneer het begrotingsjaar het lopende jaar wordt een daling zichtbaar is in de maatstaven, mede door een stijging van het totale aantal inwoners van ons land. Deze daling wordt dan opgevangen door deze stelpost. Voor de berekening gemeentefonds 2018 wordt rekening gehouden met het werkelijke aantal inwoners en de stelpost kan nu dus ook naar nul worden afgeraamd.

De stelpost meerjarig (2019-2022) is op het niveau van de vorige begroting gebleven. Dit hebben wij gedaan omdat met ingang van 2019 grote delen van de integratie-uitkering sociaal domein worden overgeheveld naar het algemene deel, waardoor de belangrijke parameter 'aantal inwoners' minder effect zal hebben. Dit zullen wij monitoren en afhankelijk van de resultaten beoordelen of de stelpost in de toekomst nog nodig is.

Integratie uitkering sociaal domein (3D-taken)

Het integreerbare deel van de integratie-uitkering Sociaal domein (IUSD) gaat met ingang van 2019 op in de algemene uitkering van het gemeentefonds. Onder het integreerbare deel wordt verstaan:

- o IUSD Wmo, alle onderdelen met uitzondering van Beschermd wonen;
- o IUSD Jeugdhulp, alle onderdelen met uitzondering van Voogdij/18+;
- o IUSD Participatie, onderdeel Re-integratie klassiek, en
- o IU Wmo, onderdeel Hulp bij het huishouden.

De middelen voor deze (nieuwe) taken Sociaal domein zijn niet meer afzonderlijk zichtbaar en worden onderdeel van de algemene uitkering. Hierdoor maken zij deel uit van de trap-op-trap-af systematiek. Voor de uitgezonderde onderdelen zijn nieuwe integratie-uitkeringen in het leven geroepen. De bedoeling is dat ook deze op termijn overgaan in het algemeen deel. De verwachting is dat de integratie-uitkering Voogdij/18+ en de onderdelen voorheen Wajong en het onderdeel regulier werk van begeleid werken van integratie-uitkering participatie per 2020 overgaan naar de algemene uitkering. Naar verwachting zal de integratie-uitkering Beschermd wonen per 2021 overgeheveld worden naar de algemene uitkering. Voor de onderdelen Wsw en voorheen Wsw/Beschut werk van de integratie-uitkering Participatie is de verwachting dat die niet worden overgeheveld naar de algemene uitkering.

Met de overgang van de (onderdelen van de) integratie-uitkering Sociaal domein per 2019, kan volgens het Rijk een duidelijk beeld van de feiten met betrekking tot het onderdeel Jeugd helpen deze overgang naar de algemene uitkering verder vorm te geven. Afgesproken is met het Rijk om een onderzoek uit te voeren naar de verschillen tussen de uitgaven van gemeenten, de bestemming daarvan en de verdeling. Dit onderzoek wordt meegenomen in het lopende onderzoekstraject naar de verdeelmodellen in het sociaal domein van het Ministerie van BZK.

In deze circulaire wordt aandacht gegeven aan het Transformatiefonds Sociaal Domein Jeugd. Voor de periode 2018, 2019 en 2020 wordt jaarlijks € 36 miljoen beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn inmiddels aan het gemeentefonds toegevoegd. In de decembercirculaire 2018 zal de verdeling, naar rato, op basis van het aantal kinderen per jeugdzorgregio, bekend gemaakt worden.

SEO Economisch Onderzoek is onlangs gestart met het methodologisch onderzoek. In dit tussenonderzoek wordt met betrokken partijen gekeken welke onderzoeksmethode het meest geschikt is bij de verdeelonderzoeken in het gemeentefonds. Aan de hand van dit onderzoek wordt een onderzoeksmethode geselecteerd die vervolgens wordt toegepast in het kwantitatief verdeelonderzoek. In dit onderzoek zal een verdeelmodel voor het sociaal domein worden ontwikkeld dat zo veel mogelijk aansluit op de geobjectiveerde verschillen in taakopgave/kosten tussen gemeenten.

Overzicht effecten op het programma sociaal domein

De effecten vanuit de (2) integratie- en decentralisatie uitkeringen (IU en DU), te weten; Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Maatschappelijke opvang en OGGz, Vrouwenopvang, Bonus Beschut Werken, Voorschoolse voorziening peuters en de suppletie-uitkering Jeugdzorg/WMO, vallen alle binnen het programma sociaal domein.

De decentralisatie-uitkering Bonus Beschut Werken en de suppletie-uitkering Jeugdzorg en WMO zijn nieuw. In de septembercirculaire 2016 is informatie verstrekt over de financiële stimulans ("bonus") om het aantal gerealiseerde beschut werkplekken te vergroten. In het kader van deze "bonus" ontvangt de gemeente eenmalig € 15.000 in 2018.

In de meicirculaire 2018 zijn de verdeelmodellen van de IUSD Jeugd, IUSD Wmo, IU Wmo huishoudelijke verzorging en Re-integratie klassiek vanaf 2019 verwerkt in de algemene uitkering. Voor zowel het verdeelmodel Jeugdhulp als het verdeelmodel voor de Wmo 2015 is er in 2019 (en ook 2018) sprake van een suppletie-uitkering. Deze suppletie-uitkeringen bestaan al vanaf 2015, vanaf de invoering van de integratie-uitkering Sociaal Domein. Tot en met 2018 werden deze bedragen nog opgenomen als onderdeel van de IUSD Wmo en de IUSD Jeugd. Omdat deze suppletie-uitkeringen vanaf 2019 horen bij onderdelen van de algemene uitkering, zullen zij vanaf deze circulaire voor 2019 gepresenteerd worden als overige uitkeringsonderdelen van de algemene uitkering. Voor de gemeente Den Helder gaat het over 2019 in totaal om € 555.000.